

Младен Савић

КО ТО ЈОШ ХОЋЕ ПОЛИТИЧКЕ ПЕСНИКЕ

Како бих волео да пишем поезију попут Брехта:
о великом поретку, распитујући се
како га изградити без мудрости масе,
тврдећи да се питање односи на потоње нараштаје,
и да одговор гласи да дете треба да учи,
наиме, математику, језике, историју,
све до резолуције чланова комуне –
али ово су друга времена, без будућности, глува.
Ко то још хоће, ако уопште ишта види,
данас да виђа такве песме!

Како бих волео да пишем попут Мајаковског:
о томе како се миротворци на мирном Западу
сјаје цилиндарски црно у трци за наоружање,
док на Бродвеју, под грмљавином том,
човек утихне у поплавама журбе,
и о томе да мозгајући човек на свом путу кући
не би требало да подиже прљавштину свог доба –
али ово су друга времена, привремена, закукљена.
Ко то још хоће, ако уопште чита,
данас да чита такве песме!

Како бих волео да излијем своје стихове као Вијан:
о томе да не желим, побогу, да цркнем,
а да нисам упознао црног слона,

мени непознатог, који бесано спи на плажи,
и да ћу дезертирати и пером својим, *госпои* председниче,
јер ни моја маленкост нити ма ко други
не дође на ову земљу за рат, било као тело или бројка –
али ово су друга времена, усиљена, потмулија.
Ко то још хоће, ако уопште размишља,
данас да мисли на такве песме!

Како бих волео да пронађем живописне речи попут Неруде:
да причам о томе, какве хrome, прљаве сузе
на жици окачен веш плаче у унутрашњим двориштима,
и да захтевам мир за сумраке,
за све и за свакога, да се крвљу не би више
натапале кошуље, земља, хлеб и музика,
или да посветим оду главици лука која храни сиротињу –
али ово су друга времена, друкчије слепа, ускогруда.
Ко то још хоће, ако уопште ишта чује,
данас да слуша такве песме!

Али те врсте редови ће, како каже Ахматова, увек остати
звезде које падају кроз мрак, ето, и за мене,
и мале утешне стазе где стаза више нема –
у свету, међутим, где душа понекад
мора да се претвори у камен да се не би распала,
у том затворском дворишту живота.
Ко то још хоће!

ЗУЈИ МИ У УШИМА ОД ВИСОКЕ КУЛТУРЕ

Застарелом својом капом
и језичином као с канапом
хтедох да ухватим бар метар
моћне историје ветар,
начини ме неуспешним, пристрасним,
но, најзад изнедрих излуђен,
светом овим повређен,
једино још песме.

Жеља моја беше порив снажан,
реч и даље слаба, као велики крах,
дух достатан, јак и одважан,
али је опстанак личио на шах.

Нормално беше напорно,
поредак – скучен стално.
А стратегију неку, да,
не усвојих никада...

У окружењу пуном кодова и вести,
културних, друштвених, сексуалних,
засјала је од блесака разних
обмана неме заповести.

У томе се свагда осећах чудно добога,
да кодиран будем одбацујем бесно,
јер у мени се бори против тога,
нешто драго, живо и свесно.

Постојеће
за мене је било
пролазеће
и лоше се снило.

Неправда је ликовала
играјући језиве игрице
и дах ми одузимала;
не знаде више границе.

Једни – само у отимању виде лек,
онога што други стварају.
Други – тиме се задовољавају,
лаки за управљање, и просек.

Није ми одговарало стога,
да будем унутар тога:
Много ту беше,
и превише
игара историје
и покоје империје.

Живети немоћно, у неславном,
била је масовна норма,
а код власти се углавном
стално само мењала форма.

Испреплетене:
тихе судбине милиона,
читаве нације.
Планирана пак:
администрација патње
кроз генерације.
И безуби и бесциљни:
протест маса који цвета
на улицама широм света.

У свагдашњем одразу града,
у свакој асфалтној локви сада
угледах заптивање уместо доброту:
Без потребе мржња према животу!

Друге да бих на разговор да приволим,
тумарао сам преко поља и уз стене.
У жељи све наопако да променим,
ни мање ни више, то промени мене.

И ево – дилема, сад кад заједништва више нема,
мучим се и успињем по брдима високим,
далека патуљцима духовним, преширокиим.

Једнога дана, силом нагом, када будем клонуо снагом,
на владање и власт престаћу да се жалим и себе да мучим,
на њену технику, њено претварање – кога ја треба да учим!

Узимајући у обзир све
власти и никоговиће,
и с обзиром на све
историјско искуство и приче,
ово јесу узбудљива времена,
ал' моје ја их се одриче.

У своју одбрану
убацујем упозорење:
Непомирљивост друштвена
с личношћу пуном, нек' се зна,
најпразнија биће
илузија последња,
биће пропаст потоња.

МЛАДЕН САВИЋ (Загреб, 1979). Дипломирао филозофију и германистику на *Bishop's University* у Канади, а од 2012. године позоришни глумац на *Wiener Vorstadttheater* у Бечу, 2020. године гостујући доцент на *Alpen-Adria-Universität* у Целовцу (*Klagenfurter Poetikvorlesung*), заступљен у више антологија и књижевних часописа у Аустрији и на Балкану. Објављене књиге: *Mücken und Elefanten* (2016), *Alltagserlebnisse* (2016), *Feuer am Dach* (2017), *Narrenschiff auf großer Fahrt* (2020). Као слободни аутор, преводацац и професор живи и ствара у Бечу. Члан је аустријског ПЕН-Центра.

С немачког превели и белешку о аутору сачинили
САША РАДОЈЧИЋ и ДУШАН САВИЋ